

Kansliapäällikkö
Anita Lehikoinen
opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: Rakennusarkkitehtien koulutus -työryhmän kuulemistilaisuus 21.5.2013

Rakennusalan pätevien suunnittelijoiden ja ammattiosaajien tarve

Rakentamisen lukuisten uusien vaatimusten ja sääntelyn lisääntyessä on alalla tunnistettu pätevien suunnittelijoiden ja ammattiosaajien kasvava tarve kaikilla suunnittelualoilla. Myös suurten ikäluokkien eläköityminen lisää alan asiantuntijoiden tarvetta. Tällä hetkellä osaamisvaje on huomattava erityisesti rakenne- ja talotekniikkasuunnittelussa. Pätevien suunnittelijoiden ja ammattiosaajien vaje vaikuttaa vahvasti koko rakennusalan koulutustarpeisiin, niin perus-, jatko- kuin täydennyskoulutustasoilla. Tämän osaamisvajeen hoitaminen ratkeaa vain mittavalla alan nykyisten toimijoiden täydennyskoulutuksella, ei yhden uuden koulutuslinjan käynnistämisellä.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan rakennusten kosteus- ja homevaurioihin liittyvään mietintöön viitaten, tulee koko rakennusalan toimijoiden tietoja ja taitoja syventää sekä luoda alalle kattava täydennyskoulutus- ja pätevydentoteamisjärjestelmä .

Käynnissä olevalla koko rakennusala koskevalla murroksella on pitkäaikaiset vaikutukset rakennettuun ympäristöömme sekä alan toimivuuteen ja kilpailukykyyn tulevaisuudessa. Tämän suuruusluokan ongelma ei ole hoidettavissa vain yksittäisiä rakennusalan suunnittelualoja ja tai yksittäisten järjestöjen teettämiä kyselyjä tarkastelemalla. Rakennus- ja kiinteistöalan järjestöjen yhteisesti vuosina 2004, 2006 ja 2008 laatima ”*Kiinteistö- ja rakennusalan koulutus- ja osaamisbarometri*” tuottaa muun muassa tietoa alan koulutustarpeista. Barometrin laadinta on käynnistetty taas tänä keväänä. **Yhteiskunnallisesti kestävien ja toimivien ratkaisumallien löytäminen vaatii ehdottomasti koko alaa koskevaa laaja-alaista, luotettavaa tutkimus- ja selvitystyötä.**

Arkkitehtien koulutus

Rakennusalan suunnittelijapula koskee tulevaisuudessa myös arkkitehtisuunnittelua. Suomen kolmessa arkkitehtikoulussa on pyritty vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin kehittämällä tutkinto-ohjelmia ja nostamalla arkkitehtiosastojen sisäänottoa nykyisten resurssien rajoissa. Merkittävä aloituspaikkojen lisäys vaatii kuitenkin huomattavaa lisäresursointia. Yliopistojen viimeaikaiset hallinnolliset uudistukset eivät ole mahdollistaneet arkkitehtuurin koulutusalojen riittävää resursointia aloituspaikkamäärien tunnistetusta lisätarpeesta huolimatta.

Hallituksen esitys yliopistolain muutoksesta on tervetullut. Muutoksella turvataan yliopistojen koulutustarjonta kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeet huomioiden. Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen- ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011-2016 mukaan arkkitehtuurin ja

rakentamisen lisäkoulutustarve on huomattava yliopistotasolla. Yliopistolain muutosesityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön valta päättää koulutusvastuista kasvaa, ja esitämmekin, että muutoksen voimaantultua ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin yliopistojen arkkitehtikoulutuksen aloituspaikkamäärien lisäämiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön esitys vuonna 1996 ministeriön päätöksellä lakkautetun rakennusarkkitehtikoulutuksen uudelleen käynnistämisestä ei ratkaise pätevien arkkitehtisuunnittelijoiden vajetta.

Toteutuessaan rinnakkainen ammattikorkeakoulutus tuo alalle vain yhden ammattiryhmän, jonka pätevyys ja erityisosaaminen eivät anna alalle uutta eikä korvaa poistuvaa osaamista. Lähtökohta, että koulutus järjestettäisiin ammattikorkeakouluissa insinöörikoulutuksesta vapautuvilla volyyymeilla ja resursseilla ei tuota päteviä arkkitehtisuunnittelijoita, mahdollisesti kuitenkin päteviä **talonsuunnitteluinsinöörejä**. Esitämme, että ammattikorkeakoulut kaavaillun rakennusarkkitehtikoulutuksen sijasta ottavat merkittävän roolin alan toimijoiden täydennyskouluttajana.

Arkkitehtisuunnittelijoiden määrän lisääminen tulee hoitaa nykyisiä koulutusväyliä/arkkitehtikouluja lisäresursoimalla sekä nykyistä yleiseurooppalaista kaksiportaista koulutusjärjestelmää kehittämällä - ei uusia samoihin tehtäviin tähtäviä koulutusväyliä avaamalla.

Arkkitehti -nimike

Suomessa rakennusalan tutkinto- ja ammattinimikkeet eivät ole lainsäädännöllä suojattuja ja niiden käyttö on hyvin kirjavaa. Rakennusarkkitehti ja arkkitehti -nimikkeet ovat tyypillisesti menneet sekaisin niin suunnittelupalvelujen tilaajien kuin kuluttajienkin keskuudessa. Nimikeongelmasta on käyty vuosien aikana oikeuttakin - muun muassa nykyinen Rakennusinsinöörit ja –arkkitehdit RIA on joutunut korjaamaan liittonsa nimen. Tiedossa on myös nimikkeiden tahallisia väärinkäyttötapauksia esimerkiksi kuluttajien harhauttamiseksi. **Arkkitehti tutkinto-/ammattinimikkeenä tulee varata vain Euroopan Unionin ammattipätevyysdirektiivin mukaisen yliopistotutkinnon suorittaneille arkkitehteille.** Muissa ammatti-/tutkintonimikkeissä ei tule käyttää arkkitehti -sanaa missään muodossa.

Rakennusarkkitehtikoulutuksen työryhmän keskustelumuistio

Kuulemistilaisuuteen osallistuville tahoille lähetettiin etukäteen tutustuttavaksi keskustelumuistio. Esitämme muutamia kommentteja liittyen muistioon sekä työryhmän jäsenten esittämiin huomautuksiin:

Esitettyjen aloituspaikkamäärien tueksi työryhmällä ei ollut esittää konkreettista tukea tai tutkimusta koulutustarpeesta. Työvoimatarvetta ei voida arvioida pelkästään eläköitymistilastoilla tai edunvalvontajärjestön suppealla puhelinkyselyllä. Työvoimatarpeen osalta ei ole oltu yhteydessä arkkitehtisuunnittelijoita eniten työllistävien Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL:ään.

Insinöörikoulutuksen muunto rakennusarkkitehtikoulutukseksi ei voi tuottaa arkkitehteja. Työryhmän kaavaileman koulutuksen sisällöstä puuttuu arkkitehtiopetuksen pääkomponentti – arkkitehtuuri.

Työryhmän mukaan rakennusarkkitehtikoulutusta ei ole päätetty aikanaan lakkauttaa, vaan ”keskeyttää sisäänotto”. Useista asiaa koskevista dokumenteista käy selkeästi ilmi, että koulutus on lopetettu opetusministeriön päätöksellä. Päätöstä edelsi laajamittainen ministeriön laatima selvitystyö.

Muistiossa tai keskusteluissa ei ole huomioitu kansainvälistä kontekstia pätevyyksien eikä työvoiman liikkuvuuden kannalta. Suomi kuuluu Euroopan Unionin sisämarkkina-alueeseen ja sitä kautta mahdollista työvoima- ja koulutustarvetta ei voida arvioida pelkästään kansallisesta näkökulmasta.

Helsingissä 23.5.2013

Esko Rautiola
puheenjohtaja

Paula Huotelin
pääsihteeri

Liitteet:
Rakennusarkkitehtien koulutusohjelman lopettaminen